

Borbély Szilárd

1963–2014

„Mert nem zuhan, hanem emelkedik. És egyre magasabbra emelkedik. De a művészet ereje felszárnyal, mert világot teremt, és éltető vizet teremt a halál völgyében is.” Kondor Béla kiállítását megnyitva mondta ezt Borbély Szilárd. Túl azon, hogy ezek a szavak most már végérvényesen a saját írásművészetére értődnek majd, azért is meg kell állnunk ennél a mondatnál, mert ritkán szólalt meg a márványba véshető pátosznak ezen a hangján. Ő, aki valóban *testközelből* élte át minden alapvető emberi érték meggyalázását, aki írói pályája kezdeteitől kínzó kéte-lyekkel küszködött a művészi tevékenység értelmét illetően, olyannyira, hogy eb-ből a kételyből is formát kellett alkotnia, ebben a fontos pillanatban nem habozott ellene mondani a kételynek. Roppant gesztus volt ez attól az alkotótól, aki már rég „elsajátította az önmagától való távolságtartást”, s úgy figyelte az életet, a művészetet, szeretteit, minket, mintha „egy tökéletesen szigetelt üvegablak mögött állna” (*Egy bűntény mellékszálai*, 2008). Hitte-e, amit ekkor mondott? Azt gondolom, igen: hitte a *mi nevünkben*, az „ittmaradók” érdekében, megmutatta ennek a hitnek és életszeretnek a *belyét*, amelyet ő maga nem tudott kitölteni.

Talán nem vagyok egyedül abban a meggyőződésben, hogy Borbély Szilárd mindenekelőtt költő volt, s csak ezt követően prózaíró, színpadi szerző, egyetemi oktató – vagy egy rövid időre az *Alföld* szerkesztője. *Utolsó* regénye, a *Nincstelenek* kirobbanó sikere ellenére mondom ezt, mégpedig azért, mert Borbély Szilárd neve nekem jó két évtizede egy *hangot* jelentett. Egy halk, látszólag szelíd, valójában kibúvót és öncsalást nem tűrően, könyörtelenül tiszta férfihangot. Ahogyan a verseit olvasta, majdnem suttogva, de olyan erővel, hogy nem lehetett kitérni előle. Ez ragadott meg már a *Mint. Minden. Alkalom.* című kötetében is (1995). Mintha ugyanaz a hang szólna mindvégig, szinte erőszakosnak látszó homogenitással, helyenként egyenesen andalítóan egyenletes (egyenletesen hullámzó) dikcióval. A nyelvtani szemlélyé redukált én hangja volt ez, ahogy ekkor írta: „versbenén”. Ahogyan a versbeli én a nem-megfogható valódi én szurrogátuma, jele vagy hasonlata, a versírás ugyanígy válik nála a versírás imitálásává, anélkül, hogy módunk volna megtudni, miben is áll az „igazi” versírás. „Árnyképrajzolással” hozta létre a közelmúlt egyik legjelentősebb lírai alakzatát, amely – s ezt csak kevesen tudhatták – védőpajzsként is szolgált a szenvedések ellen. Egy agyongyötört lélek próbált csak úgy „lenni”, megfogódzkodni a nyelvben. Ez a „csak-nyelvben-levés” olyan gyönyörű, sötéten ragyogó művek talajául szolgált, mint amilyen a lélegzetelállító *Halotti pompa*.

„Ha véget ér a vers én véget érek” – írta két évtizede, de mi, olvasói és vágyaink szerint barátai nem hittük el neki. Elérkezett hát a pillanat, amikor már a nyelv sem szolgálhatott támaszul, a szavak után nyúló kéz a semmibe markolt? Ez már nem lehet emberi tudás tárgya. Szilárd hangjának és szelíd, kicsit mindig ironikus mosolyának emléke megmarad bennünk, s az emlékezés a hiányt még fájóbbá teszi. Művei azonban *hiánytalanul* velünk maradnak, nem zuhannak, hanem felszárnyalnak majd. Még a halál völgyében is.

ANGYALOSI GERGELY

1%

A személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény jogot ad a magánszemélyeknek arra, hogy befizetett adójuk – törvényben meghatározott részének – közcélú felhasználásáról törvényben megjelölt kedvezményezett javára nyilatkozatban rendelkezzenek.

Az *Alföld Alapítvány* 2012-ben az irodalom barátai, a lap törekvéseivel szimpatizáló olvasók 54.453 Ft-tal támogatták a folyóirat zavartalanabb megjelenésének érdekében. Megköszönve segítségüket, arra kérjük olvasóinkat, továbbra is éljenek a kulturális fórumok támogatásának lehetőségével, s idej jövedelemadójuk 1%-os kedvezményezettjeként az

18540831-1-09 adószámú

Alföld Alapítványt tüntessék fel.

Főszerkesztő és felelős kiadó: ACZÉL GÉZA

Kiadja az Alföld Alapítvány megbízásából az Alföld szerkesztősége

Tipográfia: Kass János

Szedés, tördelés: Alföld szerkesztősége. Nyomás: PIREHAB Nonprofit Kft. Nyomdaüzeme, Debrecen

Felelős vezető: Becker György vezérigazgató

Index: 25 901 ISSN: 0401—3174

Szerkesztőség és kiadóhivatal: 4024 Debrecen, Piac u. 68. Telefon és fax: (52) 412-626 — Postafiók száma: 4001 Debrecen 144. — Kéziratot nem őrünk meg és nem küldünk vissza. — Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta Rt. Hírlap Üzletág. Előfizethető közvetlen a postai kézbesítőknél, az ország bármely postáján, Budapesten a Hírlap Ügyfélszolgálati Irodákban és a Központi Hírlap Centrumnál (Bp., VIII. ker. Orczy tér 1. tel.: 06 1/477-6300; postacím: Bp., 1900). További információ: 06 80/444-444; hirlapelofizetes@posta.hu — Évi előfizetés 7200 Ft, félévi 3600 Ft. — Befizetéskor minden esetben kérjük feltüntetni az *Alföld* irodalmi, művészeti és kritikai folyóirat nevét.